

בעזהש"ת

ליקוטי

דברות קודש

מכ"ק אדמו"ר מוויען שליט"א

בגודל סבות

והורבן האתמערזעט

והבלעקבערי

והאיסור להחזיקם

בלי פילטער

שנאמרו במשך ימי ירח האתנים

שנת תשע"א לפ"ק

תוכן הקונטרס

א בסעודת הילולא של כ"ק מרן אדמו"ר בעל עזר מיהודה זצוק"ל ...

ב דרשת שבת שובה .....

ג דרשת כל נדרי .....

ד בסעודת שמחת בית השואיבה .....

ה בסעודת נעילת החג .....

להשיג אצל

מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.

Brooklyn N.Y. 11211

718.388.1751.#117

בסעודת הילולא

של כ"ק מרן אדמו"ר בעל עזר מיהודה זצוק"ל בי סליחות תשי"ע לפ"ק

...נזדמן לי לאחרונה לשמוע מאחד שסיפר בשם הגאון רבי חיים קויפמאן זצ"ל ראש ישיבה בגייסהעד שאמר ששמע לספר על מרן הגה"ק מסאטמאר זי"ע, אשר בראשית שנותיו פה באמעריקע, הי' נוסע עם טעקס"י ממקום למקום. ופעם בעת נסיעתו בדרך הדליק הנהג את כלי הראדיו"א, ושמעו קול אשה מנגנת, ולשמע אזנם יאחזמו רעד, וצוה מרן תיכף שייסגרו הראדיו"א, וכאשר הגיע לביתו פשט את בגדיו שלבש אז, ולבש בגדים אחרים, וביקש אשר בגדים אלו שלבש בהיותו בטעקס"י יגזזו ואינו רוצה ללבשם עוד... מרוב גדול קדושתו.

ואמר רבי חיים זצ"ל שמעולם היתה תמוה אצלו כונת הדברים על מה שיצוה שאותן הבגדים יניחו ולא רצה ללבשם עוד, עד שעלה בידו ללמוד דברי החינוך (מצוה תקע"א) שכתב לבאר מה שיצוה תורה (דברים כג-יט) לא תביא וגו' מחיר כלב בית ה' אלקיך, ואסור להקריבם ע"ג המזבח, וז"ל החינוך, כי הקרבן יביא האדם לכפרה על נפשו, וכענין שקרבנו נשחט ונתח לנתחים, ראוי לו לבעל הקרבן לחשוב שהיה ראוי לעשות לו כן בגופו על דבר חטאו, אם לא שחסד השם יתברך היה עליו, ליקח ממנו כופר קצת ממונו, ועם הפעולה הזאת ראוי לו שירכך לבבו ויזכרך נפשו על חטאיה, עד שתשוב ותנחם על מה שעשתה, ותסכים לבל תוסיף לחטוא עוד, וכמו שכתבתי במקומו בענין הקרבנות וכו'. והכלבים ידוע שהם עזי נפש, ושמא מתוך חשבו בהן ובטבען החזק תחזק נפשו, ותקשה ערפו מהנחם על חטאיו כאשר ראוי לו, ואם אמנה בני שאלו דברי ילדות הם, עמם תתעורר, וטעם זקנים תקח עכ"ל.

הרי לנו עד כמה המחשבה פוגמת, שהתורה חטשה שמתוך חשבו ממעשה הכלב, תחזק נפשו וערפו ויגיע למדת העזות, ולא יכניע עצמו לשוב אל ה'. ולכן הרחיק מרן מסאטמאר זי"ע מללבוש בגד שבהם שמע דברים בלתי הגונים, שהתרחק מדבר שיתכן להעלות על הלב איזה מחשבה רעה וכדומה, ולא רצה שיהא לו שום שייכות ונדנדוד עמהם, ואל יזדקק לפניו שום הרהור ופגם ממחשבת עבירה לפי ערך קדושתו, וצוה להניחם במקום שלא יעלו על לב לעולם.

עס איז גיטש די צייט צו זאגן מוסר יעצט, אבער אז מ'שטעלט זיך דאוועגען פארן אייבערשטען, און מ'גיט היינט ארום מיט אזעלכע כלים אין די טאשן, וואס איז אסאך און אסאך ווייטער ווי דער מחיר כלב, און מיט דעם שטעלט ער זיך גאר דאוועגען פארן אייבערשטען, ווי ווייט איז דאס פון דעם וואס א תפלה דארף זיין, ווי ווייט איז דאס פון א קרבן וואס א איד האט זיך געדארפט מכניע זיין פארן אייבערשטען, וואס דאס איז דאך היינט די תפילות. דארף מען זיין דיין פון יעדע מחשבה בשעת מ'איז עומד לפני המלך. און מ'האט א זאך, וואס אפילו עס וואלט ארויפגעברענגט נאר א אומדירעקטע מחשבה אויפן מענטש, איז עס א מגיעה ווען עס קומט פאר א קרבן פארן אייבערשטען, ולא תביא מחיר כלב בית ה'.

דרשת שבת טובה שנת תשע"א לפ"ק

...הנביא אומר, כבושת גנג כי ימצא (כמרבית בושת הגנג אשר היא בעת ימצא שהוא גנג, אחר שהיה מוחזק לנאמן), כן הובישו בית ישראל (כן ירבה בושת בית ישראל, על כי היו מוחזקים לעובדי ה', ונמצאו עובדי כוכבים), המה מלכיהם שדיהם וכהניהם ונביאיהם (ירמיה ב-כו). ויש להבין וכי הבושה של הגנג הוא הבושה היותר עצומה, והלא כמה עבירות מגונות יש שהאדם מתבייש בהן, ולמה פרט הכתוב, כבושת גנג כי ימצא.

התורה החמירה בגנג לתשלומי כפל, שעושה עין של מעלה כאינה רואה

ונראה דאיתא בגמרא (בבא קמא ע"ט): שאלו תלמידיו את רבן יוחנן בן זכאי, מפני מה החמירה תורה [לשלם כפל ד' וה'] בגנג יותר מבגזלון, אמר להן זה השוה כבוד עבד לכבוד קונו [לא ירא מבני אדם כדרך שלא ירא מהקב"ה], וזה לא השוה כבוד עבד לכבוד קונו [אבל גנג לא השוה עבד לקונו, אלא כיבוד העבד יותר מקונו, שהוא ירא מבני אדם, ומעין של מעלה לא נזהר], כביכול עשה עין של מטה כאילו אינה רואה, ואוזן של מטה כאילו אינה שומעת, שנאמר (ישעיה כט-טו) הוי המעמיקים מה' לסתיר עצה [כמו להסתיר יועץ במסתרים לגנוב ולהרע], והיה במחשך מעשיהם וגו', וכתוב (תהלים צד-ו) ויאמרו לא יראה יה ולא יבין אלקי יעקב, וכתוב (יהזקאל ט-ט) כי אמרו עזב ה' את הארץ ואין ה' רואה. תניא אמר רבי מאיר משלנו משל משום רבן גמליאל למה הדבר דומה, לשיני בני אדם שהיו בעיר ועשו משתה, אחד זימן את בני העיר ולא זימן את בני המלך, ואחד לא זימן את בני העיר ולא זימן את בני המלך, איזה מהן עונשו מדובה, הוי אומר זה שזימן את בני העיר ולא זימן את בני המלך ע"כ.

ולפי זה גזרן יש לו רק חטא אחד, מה שלקח מנה מחבירו, אבל גנג חוטא בכפליים, כי חוץ ממה שחוטא בלקיחת המזון, הוא חוטא באמונה, עושה עין של מעלה כאילו לא רואה, וכאומר מה שאתה קב"ה רואה זה לא איכפת, ואין להתחשב בדבר, רק מה שבני אדם רואין, עם זה יש להתחשב, ולכן עונשו כפול, כי חטאו הוא בכפליים.

ומימרא זו מתאים לרבן יוחנן בן זכאי, שסיפרו עליו חז"ל, כשהלה רבי יוחנן בן זכאי נכנסו תלמידיו לבקרו וכו', אמרו לו רבי ברכנו, אמר להם, יהי רצון שיהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם. אמרו לו תלמידיו עד כאן [בתמיהה, ולא יותר ממורא בשר ודם]. אמר להם ולואי [שיהא כמו מורא בשר ודם, שאם כן תחדלו מעבירות הרבה], תדעו כשאדם עובר עבירה אומר שלא יראני אדם [כשעובר עבירה בסתר מתכסה מן הבריות, וידוע שהכל הוא גלוי וידוע לפני הקב"ה ואינו מניחו בכך] ע"כ.

החוטאים בסתר לוקים בכפליים

ועל זה מוכיח אותנו הנביא, שאנו חוטאים בסתר, דברים שמתבייש לעשות בגלוי לעיני הרואים, מכל מקום עין של מעלה שרואה לא איכפת ליה, ואנו דומים להגנג, שכבוד עבד חשובה לו מכבוד קונו. וכבושת גנג כי ימצא, שחייבו התורה כפל ד' וה', עבור שכלפי בני אדם מראה עצמו לצדיק, ובסתר מפני ה' לא מתבייש, כן הובישו בית ישראל, שכן הם מתנהגים, שמורא בשר ודם יש עליהם, ולא מורא שמים.

וזוהו כוונת המדרש (איכ"ר א-גז) חטא חטאה ירושלים (איכה א-ח), חטאו בכפליים, ולקו בכפליים שנאמר (ישעיה מ-ב) כי לקחה מיד ה' כפליים בכל חטאותיה ע"ש. והיינו שכלפי חוץ היו נראים כצדיקים, אבל בסתר היו משוקעים בטומאה, שזהו חטא בכפליים, שחוץ מעצם החטא הוא עושה עין של מעלה כמי שלא צריכין להתחשב עמו, והוא דוגמת הגנב, לכן לקו בכפליים, גם העונש היה כפל כגנב, ולקחה מיד ה' כפלים בכל חטאותיה.

יכול לילך בלבוש חסידי, ובתוכו משוקע בבוץ ובטומאה

והוא מוסר השכל לזמננו אלה, אשר בימים הקדמונים כאשר רצה אדם לחטוא, היה לו הרבה עיכובים שיוכל להסתיר חטאו, שלא ירגישו בו בני אדם, והיה צריך לצאת מביתו לרחובות העיר כדי לחטוא, והיה חושש שיראוהו בני אדם, עד שהוצרך לילך באפלה באישון לילה. אמנם כעת המציא היצר כלי האינטערנעט, שיוכל להיות משוקע בטומאה בתוך ביתו, הוא יכול לבוא בלבוש חסידי בתוך הבית המדרש עם כלי טומאה, ולא יכירו איש, אשר הוא משוקע בבוץ ובטומאה בכלי שהוא אבי אבות הטומאה. והוא כלי תקשורת שיוכל להתקשר עם כל מי שרוצה, ועושה כל שעה עין של מעלה כאלו אינו רואה, ומחשיב כבוד העבד עיני בשר, יותר מכבוד המלך עין של מעלה, ולכן אנו משלמים תשלומי כפל, לקו בכפליים, אין לך יום שאין קללתו מרובה מחברתה.

מדינה זו בני על נוחיות ושעשועין

והסיבה שאנו משוקעים כל כך בתאות הגוף, כי מדינה זו הוא בני על נוחיות ושעשועין, ומשחרר של ילדותו מרגיל את גופו לתענוגים, וחומר הגוף תובע ממנו תאותיו, והוא כושל ונופל על ברכו. - ובאמת גם היהדות כולו נעשה כן, לימוד התורה הוא בנחיות, הכל צריך להיות מסודר, הכסא והשלחן והאוד בבית, החמימות וקרירות האוויר, הגמרא מבוארת שלא יצטרך לעמול. התפלה בבית המדרש, מקוה חמה, כוס שתית קאפפע וכו'. גם נתינת צדקה נעשים בגודלות שונות, כדי שיהיה נוח יותר ליתן. לא נותנים בשביל שצריכין ליתן הנוג לעיזור לאחרים, זה בעצמו לא די, לקיים מצות ה' ותורתו, אלא מה ירויח עוד בזה. וזה מורה כי המארגנים מכירים דעתן של בני אדם, כי עבור המצוה עצמה לא יתן סכום כזה, אבל אם מציעין לו עוד איזה ריוח, גם אם יהיה זה אחוז אחד מכמה אלפים, יתרצה ליתן. ולא מתבוננים בהריוח הודאית שאין בה ספק כלל, כי רודף צדקה וחסד ימצא חיים עושר וכבוד.

וכמו כן הוא כלי האינטערנעט, יש בזה נוחיות רבות להאדם, וכאשר מתרגלים לזה, קשה מאד להפרד ממנו, ורוצה לדעת כל החדשות מיד על אתר, והאדוקים בזה כמעט שאין מסיחין דעתם מכלי זה, וגם בביתו אינו מטפל עם בני ביתו כראוי, כי ראשו בל עמו, עד שהוא לדוגמא ומוסר השכל, עד כמה יש לקיים מצות והגית בו יומם ולילה.

המשוקעים בתאוות אין שלוחה וסיפוק בחייהם

אבל האמת הוא, שבני אדם המשוקעים בתאוותיהם, הם אנשים שאין שלוחה בנפשם, ואין להם סיפוק אמיתי בחייהם, והוא כמו מי שצמא למים, ושותה מים מלוחים, שהרוה את צמאונו לשעה, אבל שוב זה תובע עוד יותר מים מלפנים. ומי שהולך אחר תאוות לבו, כאשר נגמר בתאוה אחת, אין לו מנוחה, ומחפש מה יוכל לעשות עוד. חוץ ממה שאין שלום בנפשו ביודעו שסופו יהיה מר, אין שחחה מלפני כסא כבודך, כי את כל מעשה האלקים יביא במשפט על כל נעלם, אם טוב ואם רע. והתורה הקדושה קורא דרך זה בשם מות, הנה אנכי נתן לפניכם היום החיים והמות.

איך יתכן להסתובב עם בלעקבערי בלי פילטער

אני עומד ומשתומם, הלא ישראל קדושים הם, באים לרמוד ולהתפלל, ומגדלים בניהם לתורה, ואיך יתכן כזאת שילך עם בלעקבערי שהוא מלא תועבה, בלי שיהיה עליו פילטער. שאלתי העוסקים בזה, כמה אחוזים יש בעידנו שאין להם פילטער, ואמרו שיש אחוז גדול. ושאלתי אם יודעים סיבה לזה, אולי עם פילטער לא נוה להשתמש בו. ואמרו שאין זה נכון, ועובד מהר כמו בלי פילטער. ושאלתי אם כן למה באמת אין להם פילטער. והשיבו כי חוץ ממה שיש מחיר ממון, פשוט אין זה אלא מהתרשלות, שאין מטריחין עצמם בתחלה לסדרם כאשר קונים אותן, או שמדמין לו איזה קישוים בתחלתו, ועבר ושנה נעשה לו כהיתר. או שהוא צריך לאיזה סייט שלא יוכל להגיע אליו בפילטער, ועבור שאי אפשר לו להגיע לנוחיות זו, הוא מפקיר הכל.

אין השראת השכינה במקום כזה, ודינו כצואה שצריך הרחקה ד' אמות

והגני עומד ומתמה, איך יוכל יהודי חרדי ללכת עם כלי של טומאה ותועבה, כ"ד שעות ביום, וכי הוא מלאך, וכי אינו מזדמן לו לראות מה שאינו צריך. איך יבוא יום יום כן לבית המדרש, ועומד ומתפלל לפני קונו, כאשר התועבה עומד עמו יחד, לכבוש את המלכה עמי בבית. הלא הכתוב אומר, ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, והיה מחניך קדוש, אין ספק שאין השראת השכינה במקומו, הוא מתפלל לפני המלך, ואין המלך שם. ועיין בדרך פיקודיך (מצות ל"ת "לא בהגיה) שקבלה בידו ספרי מינים הם כעבודה זרה וכצואה, ואסור לומר דברי תורה ותפלה כנגדם ע"ש. ומכל שכן דבר ערוה, שהקב"ה שונא זמה, והכתוב עצמו אומר, ושב מאחריך. - והוא מכשיר גם את אחרים המתפללים בשכנותו, שמשאיר כח הטומאה על ד' אמות הסמוכים לו, וכדין צואה שצריך הרחקה ד' אמות. וגם אם רואה שה' עוזר לו ומתקבלים תפלותיו, אולי אין זה מסטרא דקדושה, ועושר שמור לבעליו לרעתו ח"ו. או שהם מהתפללות של שבת ויום טוב, שאין עמו טומאה זו בתפלתו.

האומרים שאין זה משפיע עליהם צדיקים רפואה

ושמעתי בשם הגאון רבי אליהו לאפיאן זצ"ל, שפעם בא לפניו בחור משייבה ליטול רשות ללכת לחתונה, ושאל אותו אם יהיה שם מחיצה, והשיב לו שכמדומה לא יהיה. ואמר לו ואיך אתה חושב לישוב שם. והשיב שחושב שלא יעשה עליו רושם. ושאל אותו אם יוכל ליתן לו שמו ושם אמו. והשיב הבחור לאיזה צורך צריך זאת כעת. ואמר לו, שמע בני, אני כבר זקן, ואני רואה בקישוין, ומכל מקום מצב כזה משפיע עלי, ואתה בחור בימי הנעורים, ואתה אומר שאין זה משפיע עליך, אם כן בודאי חולה אתה, ואני רוצה להתפלל עליך עבור רפואה. - אם אנו אומרים שאין זה משפיע עלינו, אז צריכין ללכת לרופא להתרפאות, ולכוין עליו בתפלת אבינו מלכנו שלח רפואה שלימה לחולי עמך.

שבק היתרא ואוכל איסורא, דינו כמומר לדבר אחד

אין ספק שמי שיש לו כלי זה, שהוא נכסל ביודעים ובלא יודעים, ומי ששבק היתרא ואוכל איסורא הוא כמעט כמומר לדבר אחד מן התורה. ובאיכא דרכא אחרינא, גם אם לא נכשל, רשע מקרי (בבא בתרא נ:). ויתבונן שבליל יום הכיפורים כאשר השליח צבור אומר ומתיר להתפלל עם העבריינים, אם אין כוונתו גם עליו, והוא נכלל עמהם, שצריכין היתר להתפלל עמו יחד.

וכדי להקל על הרוצים להיות טוב, אסדר בשבוע זו ועד של אברכים, שכל אלו שעדיין אין להם פילטער על הכלים שלו, ואינם בקיאים בסידורם, או יש להם קישוים בזה, שיעמדו

לו לעזר לסדר הדברים, בלי שום תשלום גמול. וגם ידברו עם כל אחד מבאי בית מדרשינו ולעודרו, עד שיתבער הנגע הזה מקרבנו. ואני חוזר ומבקש, חוסו על עצמכם ועל נפשכם, אל תהי חכם בעינייך (משלי ג-ז), כי נפשו הוא משחית, ועם נפש בני ביתו יחד. ואמרו הז"ל (גדה יג): אמר רב אמי כל המביא עצמו לירי הרהור, אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה ע"ש. ואיך יתקבלו תפלותיו, ואיך יהיה לו סייעתא דשמיא, כאשר אי אפשר לו להכנס למחיצתו של מקום.

הזהרים בזה זוכים לקבל שכר בכפליים

וראיתי לפרש בשם הגאון בעל ברכת שמעון זצ"ל, כי ממה שהחמירה תורה בגנב יותר מבגזלן, אנו רואים שמי שבקטנות אמונתו עושה כביכול עין ההשגחה כאילו אינו רואה, עונשו היא בתשלומי כפל. ואם כן על אחת כמה וכמה מדה טובה מדובה, מי שגם בזמן ההסתר יודע ומכיר בהשגחת ה', ומתחזק באמונה הברורה כי גם בזמן הזה לא עזב ה' את הארץ, ומשגיח מן החלונות ומציץ מן החרקים, והכל מושגח מהקב"ה, אז בודאי ראוי הוא שיקבל שכר בכפליים. וזהו הפירוש ומצ"ח (בזמר לרבי"ק) ואשרי כל הוכה לתשלומי כפל, מאת כל סוכה שוכן בערפל, פ"י שאף בשעה שהקב"ה כביכול שוכן בערפל ומסתיר פנים, עם כל זה מתחזק ומאמין באמונה שלימה כי גם עתה סוכה הוא, שכרו מן השמים בכפליים ע"כ.

דרכי התורה ומצותיה המה חיי תענוג

ובאמת דרכי התורה ומצותיה המה החיים האמיתיים, המה הסיפוק היותר גדול שיוכל אדם להרגיש בחייו, סיפוק תמידי, ואם אתה עושה כן, אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא. ומי שמייסד חייו על דרכי התורה, מרגיש עצמו מאושר כל ימיו, ואשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד, וזהו חוץ משכרו הצפון לו לעולם הבא. וכאשר המוכיח קורא לתשובה, אינו קורא לעזוב חיי תענוג ולקבל חיי עמל, אדרבה הוא קורא לעזוב חיי תענוג שיש בו עמל ואין בו סיפוק, לחיי תענוג של יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים מכל חיי עולם הבא.

עולמן תראה בחיך

ולחבין ולהשכיל איך יכולים להגיע לדרגה זו, מצינו בגמרא (ברכות כח): כשחלה רבי אלעזר נכנסו תלמידיו לבקרו, אמרו לו, רבינו למדנו אורחות חיים ונזכר בהן לחיי העולם הבא וכו'. וביאר בצ"ח (שם) דלכאורה קשה אריכות הלשון בזה, ודי באמרם למדנו איך נזכר לחיי העולם הבא. ועוד וכי זהו כל המכוון והתשוקה לעשות כדי לקבל פרס, שייזכו לחיי עולם הבא. וכתב ההשאלה לא היתה איך זוכים לעולם הבא בעולם העליון, דזה פשיטא שהוא על ידי קיום מצות ה'. אלא הם שאלו, למדנו אורחות חיים ונזכר בהן לעולם הבא, לא רק אחר המיתה, אלא כאן בעולם הזה איך יכולים להרגיש תענוג בעבודת ה' בבחי' התענוג של עולם הבא, להתדבק ולהתענג על ה', כמו שמצינו עולמן תראה בחיך (ברכות יז), שבעודו בחייו יזכה להתענג בכל מצוה תענוג נפלא מעין העולם הבא, שאין בעולם הבא לא אכילה ולא שתיה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה. וזהו ששאלו ילמדנו רבינו 'אורחות חיים', שעוד קודם שנגיע למחוז חפצנו, היינו אחר המיתה, אלא בעודנו מהלכים באורחות הללו של החיים, 'נזכר בהם לחיי העולם הבא', לאהבה ודביקות ותענוג כזה שנחיה בעולם הזה חיי העולם הבא.

ועל זה השיב להם, הזהרו בכבוד חבריכם, והיינו כמו שאמר הלל (שבת לא). מה דעלך סני לחברך לא תעביד, זו היא כל התורה כולה, ופירש רש"י חברך, רעך ורע אביך אל תעזוב,

זהו הקבי"ה ע"ש. והזהרו בכבוד חבריכם, שבקיום התורה והמצוות שלכם לא תכוונו לכבוד עצמיכם לקבל פרס, אלא להגדיל כבוד הקבי"ה, ולעשות נחת רוח לפניו. ולזכור שכאשר יהודי עובר עבירה הוא מתנתק מחיבורו לה', ותזהרו בכבוד חבריכם, שלא יופסק הדיבור ביניכם לבין קונכם ע"ש.

חברותא של תלמידי חכמים ובני תורה, משפיע הרבה לטובה

אמנם יש בזה גם כוונה פשוטה, כי הרבה חברותא עושה, והוא משפיע על האדם הרבה, וכמו שחבר רע יוכל להוריד האדם עד דיוטא התחתונה, החברותות השונות בבית העבודה משפיעים, כמו כן לעומת זה חברותא של תלמידי חכמים ובני תורה משפיע לטובה, והנכנס לחנותו של בושם, אף על פי שלא לקח ולא נתן כלום, מכל מקום ריח טוב לקח והוציא עמו, כך כל מי שהולך עם הצדיקים, לוקח מדרכיהם וממעשיהם הטובים, וכן הוא אומר (משלי יג-כ) הולך את חכמים יחכם (פרקי דרבי אליעזר כה).

בחיבורו עם בני תורה, הוא רואה יום יום איך נאים הם דרכי התורה, השמחה והשלוח והסיפוק שיש בבני תורה, איך כל ימי חייהם הם שרשרת של עדינות, והוא קולט זאת מהם, ומתחיל להאיר את עצמו. וזה דבר שהחוש מעיד, כי אותן האברכים המתגוררים בין חברותא של בני תורה ידאי ה', הם גם כן מתעלים ונעשו עדינים. והנה אין כבוד אלא תורה (אבות ג-א), והזהרו הוא מלשון כוזהר הרקיע מזהירים. ואמר להם רבי אליעזר, הזהרו בכבוד חבריכם, אתם יכולים להאיר ולהזהיר מכבוד חבריכם, היינו מתורגלן של חבריכם, תדבקו עצמכם לחברותא טובה, ואז תוכלו להשיג באורחות חיים של עולם הבא.

האב צריך להיות סמל ודוגמא לבני ביתו

ושוב אמר להם, מנעו בניכם מן הגיון והושיבוים על ברכי תלמידי חכמים. והוא כי בשעה שאין הבנים הולכים על דרך הישרה, הרי זה גזל מנחת הנפש מהאבות, וחיוי הם חיי צער. וכל אחד רוצה שבניו יגדלו לתורה וליראה לשם ולתפארת. אך העצה לזה אינו ריבוי המוסר והתוכחה, אלא שיהא הוא בעצמו הסמל והדוגמא לבני ביתו, כי מדרך הבנים שהם נמשכים אחר מעשי אבותיהם. ורק כאשר האב אינו מתפלל כהוגן, הוא צריך לומר לבניו ולהזכירם להתפלל. ומי ששומר פיו ולשונו, גם בני ביתו מושפעים ממנו בלי אומר ובלי דברים. והרי אמרו חז"ל (יומא פו.) ואהבת את ה' אלקיך (דברים ו-ה), שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא אדם קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ודבורו בנחת עם הבריות, ומקחו ומתנו בשוק נאה, ונושא ונותן באמונה, מה הבריות אומרים עליו, אשרי פלוני שלמד תורה, אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה, אוי להם לבני אדם שלא למדו תורה, ראיתם פלוני שלמד תורה כמה יפים דרכים, כמה מתוקנים מעשיו ע"ש. הרי לנו גודל ההשפעה שהנגת האדם משפיע על אחרים, ומכל שכן שזה משפיע על בני ביתו הרואים זאת יום יום.

ועל כן אמר להם רבי אליעזר, אם רוצים שעולמך תראה בחיך, חיי תענוג של עולם הבא גם בעולם הזה, העצה לזה הוא חינוך הבנים, ולא על ידי שתרבו עליהם מוסר ותוכחה, אלא מנעו בניכם מן ההגיון, שתצטרכו לדבר אליהם ולהסבירם יופי דרכי התורה, אלא הושיבוים בין ברכי תלמידי חכמים, כשאתם מושיבים בניכם על רגליכם, יהיו זה ברכי של תלמיד חכם, שתתנהגו עצמיכם בנינו ועדינות של תלמידי חכמים. ואם לא זכיתם לזה בעצמיכם, אז על כל פנים תראו שישובו תמיד בין חכמי ישראל, והנכנס למרקחת של בושם, סופו קולט ריח טוב, ויראה נחת דקדושה מיוצאי חלציו.

התענוג הרוחני לאדם בחייו, הוא בעת שעומד ומתפלל לפני קונו

ושוב אמר להם, וכשאתם מתפללים דעו לפני מי אתם עומדים, ובשביל כך תזכו לחיי העולם הבא. עיקר העונג הרוחני שיש להאדם בחייו, הוא השעה שעומד לשיפוך שיחו לפני קונו, ומתחטא לפני אביו שבשמים, אין דביקות יותר גדול מהתפלה, נפתולי אלקים נפתלתי, שמתחבר ומתאחד יחד אז עם ה', נפשו קטורה בנפשו באהבה רבה ודביקות עצומה. והגה"ק בעל יערות דבש באגרת ששלח להגאון מחבר ספר הפרדס, הוא כותב לו על סדר תפלתו, אשר על הרוב, הציבור אומרים קדיש על עלינו, ועדיין אני בעמידה זו תפלה וכו', וזה חלקי מכל עמלי, שעה זו שאני עומד לפני שומע תפלה עכ"ל. ומי שמתרגל להתפלל במתינות מלה במלה בכונה, ימצא עונג רוחני וסיפוק גדול בהדיבורים, שיתעורר נפשו באהבת ה', ויתגדל בטחונו עליו, עד שסמוך לבו לא יירא, וירגיש בחסדי ה' בכל עת ובכל שעה.

וזהו שהשיב להם רבי אליעזר, אם אתם רוצים לזכות בחייכם לתענוג של חיי עולם הבא, אני נותן לכם שלשה עצות, האחד, זהירו בכבוד הברכים, להתדבק בחברותא טובה של בני תורה, השעות הפניות שלך, אחר שעות העבודה, תסתובב עצמך עם חברותא טובה. השנית, להיות סמל ודוגמא במעשיך לבני ביתך, עד שתמנעו בניכם מן ההגיון, כי מעשיך והתנהגותך ידברו עמם וישפיע עליהם, והושיבוים בין ברכי תלמידי חכמים. והשלישית, תדבקו עצמכם בעבודת התפלה, וכשאתם מתפללים דעו לפני מי אתם עומדים.

להקדיש את יום השבת, שיהיה כולו קודש לה'

ואנו עומדים היום בשבת קודש הראשונה שבשנה, שביום זה יש לתקן כל שבתות השנה שעברו, יש לקבל על עצמו להקדיש את השבת ליומא דגשמתין, שיהיה כולו קודש לה', הן בהתפללות להתפלל ביותר מתינות, והן לנצל השעות לתורה וספרי חסידות ומוסר. הבית תהיה מעוטף באויר של שמחה והתרוממות מקדושת השבת, לזמר עם הבני בית יחד זמירות שב"ק, ולדבר בהסעודה בדברי תורה וסיפורי צדיקים עם הילדים....

דרשת כל נדרי

ליל יום הקדוש שנת תשע"א לפ"ק

...אבל יש עוד ענין בזה, אשר כבר דברנו מזה בשבת שובה, אבל היום הלא הוא יום הקדוש, שכל אחד עומד במחשבה יותר מזוכר, אי אפשר לעבור עליו בלי להזכירו שנית. - בכל דור יש נסיון מיוחד אשר בו הקב"ה מגסה אותנו, בימי קדם כשבאו לכאן לאמעריקא היה הנסיון במדינה זו, שמירת שבת קודש, שהיה קשה מאד לפרנס עצמו בלי חילול שבת, ומי שעמד אז בנסיון הזה זכה לבנות בתים נאמנים לה'. ומי שלא עמד אז בנסיון זה, במשך הימים נטמעו בני ביתו בין הגויים, ולא נשאר מהם זכר.

הנסיון של דור הזה הוא כלי האינטערנעט, וזהו הנסיון שלנו ושל צאצאינו. ועדיין אנו עומדים בתחלתו, כי הטעניק מתקדם במהירות, ולא יודעים עדיין מה ממתין עלינו עוד, וצריכין לזה מסירות נפש, כי סופו אבדון. וגם מי שצריך אותה לפרנסתו, אין שום היתר בעולם להשתמש בו בלי פילטער, וכל המחזיקו בביתו הוא עון פלילי, ויעיד עליו ביום הדין. - ומי שאין לו פילטער עליה, והוא נכנס ככה ליום הקדוש הזה, אין יום הכיפורים מכפר

בעדו, כי אין יום הכיפורים מכפר אלא עם התשובה (יומא פה:). ומה מקוה מטהר את הטמאים, רק כאשר טובל ואין השרץ בידו, אבל הנכנס למקוה עם השרץ, גם כאשר טובל עצמו ש"י טבילות, אין המקוה מטהרו. כן אנו נכנסים היום ליום הכיפורים שהוא מקוה טהרה לטהר את ישראל, ומי שנכנס בו ויש לו כלי בלי פילטער, הרי זה טובל ושרץ בידו, ואין יום כיפור מכפר בעדו, והוא יוצא מיום הזה מלוכלך ומטונף כמו שנכנס. ומה מקוה מטהר את הטמאים רק כאשר זורק השרץ מידי, כך הקב"ה מטהר את הטמאים, כשזורק מידי תהלה את השרץ, ומכל שכן כשאוחז בידו אבי אבות הטומאה אין לו טהרה. וידע שאין יום הכיפורים מכפר בעדו, עד שיקבל על עצמו כעת שיזהר מזה מהיום ולהלאה.

חוסו על עצמיכם ועל בניכם שלא תאבדו שתי עולמות, אתם ובניכם יחד, תתבוננו כמה משפחות יש כבר שבניהם יצאו לתרבות רעה בנגלה, וכמה עדיין מסתדין זאת, ה' ירחם. ישנם מאות משפחות כבר כהיום שבניהם יצאו לתרבות רע, אראפ פונע'ם אידישן וועג. אידישע שטובער! וויליאמסבורגער שטובער! בתים שהיה להם מסירות נפש לתורה ועבודה, מסתובבים בניהם בשוק ומחללין שבת. האט מען זיך געקענט פארשטעלן אמאל שזה יהיה ככה!, וכל זה הוא רק מהכלי הטמא שמפתה עצמו שלא יפגע בו וזרעו, ולבסוף הוא פוגע בכל אחד. ועכשיו הזמן גרמא לקבל על עצמו שבהזדמנות הראשונה יסדר לעצמו שיהי' מחזיק רק כלי עם פילטער וכו'. וזהו הדמיון מה מקוה מטהר את הטמאים, רק כאשר זרק מידי את השרץ, כך הקב"ה מטהר את ישראל. - עומדים ביום גדול, יום של תפלה, הקב"ה שומע תפלת כל פה, בחינן ובקשה יוכל לפעול הכל, תבקשו מהרבש"ע שלא תאבדו הבנים, שלא תאבדו הנכדים, צריכים הרבה סייעתא דשמיא שיוכלו למסור מסורת האבות להבנים.

ואנו מוציאים כעת התורה, להזכיר אותנו שלא נשאר לנו כלום ממה שהיה לנו בימי קדם, לא מקדש ולא כהן, ואין לנו שיור רק התורה הזאת, אשר בו יש לנו להתדבק בכל כחינו, ורק ממנו אנו שואבים כעת רוח חיים, לקבל על עצמו קביעות עתים לתורה, חוק ולא יעבור, שלא יעבור אפילו יום אחד בלי שישב בבית המדרש ללמוד, כי רק היא מצילה אותנו מהיצר הרע, בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין. והבני תורה היושבים בכללים, שיש להם זכיה לישב באהלה של תורה, ועוסקים בתורה מתוך הדחק, ידעו גודל חשיבותם, שרק על קדושת תורתם העולם עומדת, וישתדלו בכל עוז שלא יצטרכו לעזוב בית מדרשם, ולהמשיך לישב בד' אמות של הלכה עד כמה שיוכלו, ולא יצטרכו לצאת לרחובה של עיר, וזכות גדול הוא לדור השפל הזה, שישנם עוד בני תורה החוגים בבית המדרש מן הבוקר עד הערב, ושכרם גדולה מאד, והוא מעמיד ומקיים את העולם, והם מגדלים בתים לשם ולתפארת, אשר כל הון לא ישווה לה.

בחזרי הישיבה – אתם הם העתיד של הדור הבא - תקבלו על עצמיכם עול תורה, שלא לבזבז הזמן, והיה ראשכם שקוע בתורה יומם ולילה, ואז יערב לכם בזה ובבא. - ותקבלו על עצמיכם שלא תקחו בידכם שום כלי מהכלים החדשים, ולא תתרגלו אליה גם על דברים המותרים, כי סופה אבדון. אל תגעו בכלי משחית הזה, אין שום סיבה שתצטרכו לנגוע בה, אפילו לצורך היתר. ואחר שימדגילים עצמם לזה קשה מאד לפרוש ממנו אחר כך. צריך לקבוע בנפשו שזהו כלי של טומאה ואין לו עמה שום שייכות לזה כלל וכלל. ואי אפשר לזכות לכתרה של תורה, אלא מי שממאס כל הבלי עולם הזה.

אנו אומרים כעת ברכת שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה, אנו נותנים הודאה לה' שהגיענו ליום גדול כזה, יום של אורה קדושה וטהרה, שאנו בבחי' מלאכים. אנו מודים להשי"ת שהחינו ליום הזה שיכולים להתקרב להשי"ת, ולשפוך שיחנו לפני אדון כל. ואל לנו

להתחמוץ שיעות אלו, אלא לקבל ע"ע לשוב אל ה'. נשכח מכל מה שהיה עד היום, ומכאן ואילך הושבנא, להתחיל דף חדש בחיינו, חיים של קדושה, חיים של טהרה, חיים של יראת שמים ויראת חטא, ולחנך את בנינו כראוי על דרך ישראל סבא.

ואנו מבקשים מן התורה שתהיה לנו למליץ, אשר שום אומה ולשון לא רצו לקבלה אלא בני ישראל, והם נהרגים ונשחטים עליה דור דור. ואנו עומדים ברום המעלה נגד כל שאר האומות המשוקעים בטומאה ותועבה. תורה תורה התחנני בבקשה, הלא צרות ישראל רבו כמו רבו, הלב מתפוצץ לשמוע מה שסובלים כהיום, קישוי הפרנסות בימים אלו, ישנם הרבה שלא רק שאין להם במה לסיים החודש, אלא גם פרנסת היום קשה. ויש להרבות בתפלה שיהיה שנת שפע, כי אי אפשר לאב ואם לחנך הילדים כראוי, כאשר אין להם ההצטרפות הנצרכת. והקב"ה ישלח רפואה שלימה למאות החולים המוטלים על ערש דוי, אין יום שעובר בלי לשמוע מחדש בשורת איוב. וכל זה יכולים לפעול היום בהתפללות, והקב"ה שומע תפלת כל פה, ואין אנו מעריכים כח תפלתנו כדבעי.

ויעתיד התורה בעדנו שנוכל לגדל גם דורותינו על דרך ישראל סבא, עם כל הנסיגות העיצומות שיש לנו בימים אלו. יעזור ה' שיהיה לנו שנה טובה ומתוקה, מתוך חסד ורחמים, כרחם אב על בנים, ונזכה להתברך בבני חיי ומזוני ריוחי מתוך הרחבת הדעת. והעיקר של התפללות שירחם ה' על הכלל ישראל לפדות אותנו מגלותינו, הלא כל אחד מאתנו מאמין ומחכה בכל יום שיבא, ונזכה לומר הנה אלקינו זה קוינו לו ויושיענו, ותהא השנה הזאת שנת גאולה וישועה, בהתרוממות קרן התורה וישראל בביאת בן דוד בב"א.

בסעודת שמחת בית השואבה

ליל ה' דחוד"מ סוכות תשע"א לפ"ק

...ובזה יש לבאר מה שאנו קורין את מקדש ה' בשם 'בית המקדש', ולא כמו שנאמר בתורה, ועשו לי 'מקדש' ושכנתי בתוכם (שמות כה-ח). והוא על פי מה שכתב בישיבה משה (ריש פ' ויצא) בשם ספר כבוד חכמים על אגדת ירושלמי (מס' ברכות פ"ד אגדה כב), דאיתא בגמרא (יומא נד:) דמצוין נברא העולם שנתאמר (תהלים ג-ב) מצוין מכלל יופי אלקים הופיע, ובהיות שהתחלת בריאת העולם היה במדת הדין, רק הגמר היה ברחמים. ובודאי המחשבות לבו קיים תמיד במקום התחלת הבריאה, רק אחר כך להתפשטות העולם גמרו בשם הו"וה, נמצא דמקום התחלת הבריאה קיים על פי המחשבה, והיינו במדת הדין. וזהו 'מצוין מכלל יופי', שמצוין ממנו הוכלל העולם, על כן 'אלקים' שהוא מדת הדין 'הופיע'. וזהו (בראשית כה-יז) מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית 'אלקים', מדת הדין, הואיל 'זהה שער השמים', היינו התחלת בריאתן, כי התחלה לכל דבר יקרא פתח ושער ע"כ.

ולפי זה מקום המקדש נברא באות ב', שמתחלה עלה לבראותו במדת הדין. ולכן די"ק יעקב ואמר אין זה כי אם 'בית אלקים', על מקום זה שורה מדת הדין, כי מקום זה נברא באות בי"ת, והוא בית אלקים. – ועל כן קורין אותו גם בשם בית המקדש, להורות על גודל הזהירות שצריכין לזהר במקום זה, עבור שנברא באות בי"ת, והנהגה שם היא במדת הדין.

ובזה יובן מה שעון טומאת מקדש שקול הרבה יותר מכל עבירות, שביום הכיפורים כל העבירות נשא אותם שיער המשתלח, וטומאת מקדש וקדשיו צריך פד לכהנים ושעיר לישראל בפנים ועוד אחד בחוץ, וכל שיערי הגלים וראשי חדשים ז' כבשי עצרת. ואמרינן פ"ק דזבחים (ו:) ללמדך שראוי היה להביא על זה קרבן כל שעה ושעה אלא שחיסך הכתוב. ובדרשות חתם סופר (לסוכות גב:) כתב, דמהאי טעמא שמחים במקדש בלולב שפי מבגבולין, הלכך יום אחד ובמקדש ז' ימים. לפי דאיתא במדרש (ויק"ר ל"ב) ההלולב הוא אות נצוח מלחמת הס"ם ביום הכיפורים, על כן שמחים כנושאי דגל הניצוח. והנה כל עיר שהיתה מסוכנת במלחמה יותר, היא צריכה לעשות שמחת ניצוח יותר ויותר. ואם כן לפי חשבון רוב עונות דשכיח במקדש לפי קדושתו, לפי ערך זה צריך שמחת נצוח יותר, על כן אמר, ולקחתם לכם ביום הראשון (ויקרא כג-מ), ראשון לחשבון עונות (תנחומא כב), לפי חשבון העונות, ולקחתם לכם בגבולין רק ביום ראשון, ושמחתם לפני ה' אלקיכם בבית המקדש ז' ימים עכ"ד.

להכניס טומאה במקדש ה' חמוד ביותר

איך מיון אז דער מוסר השכל דערפון איז, מ'זעהט ווי הארב עס איז א טומאה וואס מען ברענגט אריין אין קודש, אז די עבירה פון טומאת מקדש וקדשיו אריינברענגען א טומאה אין ביהמ"ק איז שקול קעגן אלע עבירות, ווייל אין בית המקדש אליין איז געבליבן מיטן מדת הדין אזוי ווי דער איבערשטער האט באשאפן די וועלט בתחלת הבריאה, אין פלטרין של מלך איז נישט דא קיין מדת הרחמים, יעדע קלייניגקייט וואס האט נאר געהאט עפעס צו טוהן מיט א טומאה אין ביהמ"ק, איז עס געווען הארבער פון ווען א מענטש טוהט א עבירה אויסער דעם פלטרין של מלך, און וועגן דעם איז טומאת מקדש וקדשיו אזוי הארב.

אונז האבן היינט נישט קיין בית המקדש, אבער אונזערע בתי כנסיות ובתי מדרשות איז ואהי להם למקדש מעט (מגילה כט.), אז מ'ברענגט אריין א טומאה אין בית המקדש איז דער עון זייער גרויס, איך וויל ארויסברענגען לגבי די היינטיגע כלים וואס מ'האט, וואס ווי כשר עס זאל שוין זיין איז עס אויך מלא טומאה, און מ'קומט אריין אין ביהמ"ד צו דאווענען און לערנען, און מ'שלעפט זיך מיט דערמיט, דאס איז א בחינה פון טומאת מקדש וקדשיו, מ'ברענגט אריין טומאה אין ביהמ"ק, די זעלבע עבירה די זעלבע טומאה אז עס איז אינדרויסען, איז נישט אזוי הארב ווי עס איז אינעם קודש, און אויף דעם האט מען געדארפט האבן א עקסטערע כפרה...

בסעודת נעילת החג שבת בראשית תשע"א לפ"ק

אין היתר בעולם להשתמש באינטערנעט בלי פילטער

... מ'דארף נישט איבערערדן נאכאמאל, מ'האט שוין גערעדט דערפון מערערע מאל לעיצטענס, אבער איך וויל נישט עס זאל אדורכגיין אן דעם וואס מ'האט עס נישט דערמאנט. מ'האט גערעדט וועגן די היינטיגע טעכניק כלים וואס עס איז מלא טומאה, א איד אז ער האט א מעגליכקייט זיך מרחק צו זיין דערפון, דארף ער עס אינגאנצן נישט האבן. אבער ס'איז געווארן היינט אז מ'איז זייער אנגעוויזן דערויף, עכ"פ די וואס זענען אין

ביזנעס און געשעפטן דארפן עס האבן, אבער ס'איז נישטא קיין היתר בעולם אז אהן א פילטער זאל מען זיך קענען ארומדרייען אין טאש, צו אין שטוב, צו אין געשעפט, נישט קיין נפקא מינה וואו עס איז, א כלי וואס האט נישט אויף זיך קיין פילטער, טאר מען נישט האבן.

ביה אז עס איז געווען א התעוררות אין בית המדרש, זייער אסאך יונגעלייט האבן געטוישט, מען האט צוגעשטעלט א וועד וואס וועט זיך נאך מער אפגעבן דערמיט נאך די הייליגע טעג, נישט נאר דא אין וויליאמסבורג, נאר אין אייבערדאל ביי אונז אין די קהילה אין בארא פארק און אין מאנסי.

אל תביאני לידי נסיון

יעדער זאל זיך משים על הלב זיין, מ'טוהט פאר קיינעם נישט קיין טובה, נאר פאר זיך אליין, ער טוהט א טובה פאר זיינע קינדער, אז מ'וויל אויפשטעלן א ערליכער אידישער דור, אז מ'וויל זיין אליין ערליך. אונז פאל מיר ווי א פליג פאר יעדע נסיון וואס מען האט, אונז זענען זייער שוואך, אונז האבן נישט קיין כח אויף קיין שום זאך עומד זיין בנסיון, אונז קענען נאר אזויפיל טוהן, ואל תביאני לידי נסיון, נישט אריינצוקומען אין א נסיון.

מ'זאל זיך מתבונן זיין, דאס איז דער נסיון פונעם היינטיגער דור, דאס בעט פון אונז דער אייבערשטער, דער באשעפער פארלאנגט פון אונז, אז אונז זאלן זיין א הייליג פאלק, אונז זענען א עם קדוש לה' אלוקיך. אונז זענען נישט געווען די הייליגע טעג אין בתי כנסיות ובתי מדרשות, אפגעזעסן אזויפיל שעה'ן, אז נאכדעם זאל מען מוצאי יו"ט דארפן ארויסגיין און זיך ווייטער אראפלאזן צו אזעלכע נירדיגע זאכן וואס מ'קען צוקומען, אונז זענען א הייליג פאלק, און אונז דארפן אנהאלטן די קדושה וואס אונז האבן מקבל געווען יעצט פון דעם יו"ט.

יתומים צועקים ואין אב

מען זאל זיך פארנעמען אז די ערשטע זאך וואס ער גייט די וואך ערלעדיגן, איז צו זעהן אז זיינע כלים אין שטוב זאלן זיין ערליך. וויפיל אידישע שטובער זענען צוגרינד געגאנגען, הרוב געגאנגען, מען קען נישט רעדן דערפון ברבים, וויפיל שטובער זענען צובראכן געווארן, וויפיל לעבעדיגע יתומים דרייען זיך ארום, אין די הונדערטער!, איך זאג נישט קיין ליגנט, הונדערטער קינדער זענען צובראכן געווארן, אן א טאטע אן א מאמע, מ'וואלגערט זיך ארום, וואס דאס לאזט איבער א הפסד אויף זיי אויף זייער לעבן, אייגענע בלוט און פלייש איז מען מחריב, דורכדעם וואס מען האט זיך נישט אכט געגעבן געהעריג.

מי ביקש זאת מידכם רמוס חצירי

אונז זענען נישט קיין מלאכים, אונז זענען פשוט'ע מענטשען, מען דארף טוהן דאס בעסטע וואס מען קען, אבער עכ"פ אן א פילטער זיך ארומדרייען דערין, האבן שטענדיג אינעם טאש, א כלי וואס איז טמא, מיט דעם טמא'נער כלי קומט ער אין ביהמ"ד אריין, מיט דעם בעהט ער פונעם אייבערשטען, מי ביקש זאת מידכם רמוס חצירי, וואס טראכט ער, וואס זאגט דער אייבערשטער פאר אים, דו ווייסט אז דער אייבערשטער איז א שונא זימה, ושב מאחריך, דער אייבערשטער געפינט זיך נישט אין די ד' אמות פון אים, מיט דעם קומסטו, קומסט אריין ביי מיר אין שטוב, הגם לכבוש את המלכה עמי בבית, ביי מיר אין ביהמ"ד קומסטו אריין מיט א כלי וואס איז טמא, דער

רבוש'ע זעהט דאך אלעס, דער ביהמ"ד איז דאך דער דירה פונעם אייבערשטען, כביכול מ'נעמט די שכינה און מען טרייבט עס ארויס פונעם ביהמ"ד.

עס פעלט נאר די התבוננות הלב, די שוואונג פונעם לעבן געט נישט קיין צייט צו טראכטן, מ'זאל אביסל טראכטן וועט מען זעהן די געוואלדיגע הפסד וואס מ'טוהט מיט זיך, און זיך פארנעמען מתקן צו זיין, וואס עס איז געווען ביז יעצט איז שוין דורכגעגאנגען, מכאן ואילך הושבנא, פון יעצט אן וועט ער זעהן אז זיינע כלים וואס איז דא שטוב זאל זיין ערליך, האבן א הייליגע שטוב.

הבנים מתנהגים בהדרך שראו בבית אבותם

אונזערע קינדער ווארט אויף זיי געוואלדיגע נסיונות, וואס אונז האבן נאכנישט קיין השגה וואס וועט אויף זיי קומען, אבער אז מ'זעהט ווי דער טאטע היט זיך אפ, אז מ'זעהט ווי דער שטוב איז ערליך, לאזט עס איבער א רושם פאר די קינדער אויך. אלע קינדער ווייסן פונקטליך וואס דער טאטע האט יא, וואס דער טאטע האט נישט, עס איז נישטא קיין סודות, און אז די טאטע האט עס געהאט מעג ער עס אויך האבן, אזוי איז די סדר פון די וועלט, מען דארף זיך זייער היטן, אז מ'וויל מחנך זיין ערליכע אידישע הורות, זיך צו אפהיטן דערין, און זעהן מתקן צו זיין וואס מ'קען.

כיסוי הראש מביא לידי יראת שמים

איך וויל מערער זיין אויף נאך א זאך, וואס איז מן הסתם נישט נוגע נאר ממש פאר געציילטע יחידים, אבער איך שפיר דאך אז איך דארף עס זאגן.

די גמרא זאגט (שבת קנז): אז רב נחמ'ס מאמע האבן די שטערן זעהר'ס געזאגט פאר איר, אז דיין קינד וועט אויפנאקסן א הויבער, דאס איז זיין מזל צו גנב'ן, און שפעטער איז ער נישט אויסגעוואקסן א הויבער, ער איז אויסגעוואקסן דער הייליגער תנא רב נחמן. זי האט געגעבן די עצה, כסי רישך, דעק דיר צו די קאפ, כי היכי דתיהוו עלך אימותא דשמיא, אז מ'גייט מיט א קאפל צוגעדעקט געהעריג דעם קאפ, איז דא אימתא דשמיא, עס ברענגט צו יראת ה'. ערליכע אידן זענען געגאנגען נישט נאר מיט איין קאפל, נאר מיט א היט אויך, כדי עס זאל זיין נאך מער צוגעדעקט. א קאפל האט מען גערופן אמאל יארמול'ק'ע וואס איז ירא מלכ"א, עס ברענגט מורא צו האבן פונעם אייבערשטען.

עס ווערט איינגערופן, מ'גייט מיט קליינע קאפלעך, איך זאג נישט אז מ'גייט מיט כזית קאפלעך, צו מיט כביצה קאפלעך, אבער ס'איז קליין, עס דעקט נישט צו דעם גאנצן קאפ אדער דעם רוב פונעם קאפ. מ'גייט אליין אזוי, וואס אסאך מאל טוהט מען עס אפטר וועגן די ארבעט אינדרויסן, און מען טוהט אן פאר די קינדער אויך קלענערע קאפלעך.

אין אזא דור ווי היינט, וואס די יצר הרע איז אזוי גרויס, און מען דארף זוכן עצות פאר יראת שמים, איז נישטא קיין שענערע עצה פון וואס חכמינו ז"ל האבן אונז געגעבן, אז די חכמים האבן געזאגט אז מען דעקט זיך צו דעם קאפ ברענגט עס יראת שמים, איז זיכער אז מיט יעדן אינשט וואס ווערט מער צוגעדעקט דעם קאפ, ברענגט עס מער יראת שמים, און מיט יעדען ביסל וואס מען לאזט אפען נעמט מען אוועק יראת שמים. זאל זעהן יעדער איינער וואס מען קען מוסיף זיין צו צודעקן דעם קאפ, אז עס זאל זיין יראת השם חופפת על פניהם אויף זיך און אויף די קינדער...

